

Lokalisering av offentlig service – ideologi och egenintresse – Tabellappendix

David Karlsson

Denna PM är en bilaga till Kapitel 10 i antologin ”Folkviljans förverkligande” (2022) i antologin *Folkviljans förverkligare* (2022) Redaktörer: Patrik Öhberg, Henrik Oscarsson & Jakob Ahlbom.

Innehåll

Deskriptiv information om de fyra beroende variablerna	2
Tabell A1 Självplacering på centraliserings–decentraliseringsskala (c/d-skalan), procent och medelvärde efter politisk nivå.	2
Tabell A2: Åsikter om tre politiska förslag kring lokalisering av offentlig service, procent och medelvärde efter politisk nivå.	2
Förklaringar till åsikter om lokalisering bland svenska politiker	3
Tabell A3 Förklaringar till positionering på C/D-skalan (multipel flernivåanalys)	3
Tabell A4 Förklaringar bakom åsikter om koncentration av specialistvård till storsjukhusen	4
Tabell A5 Förklaringar bakom åsikter om att bevara skolor utanför tätort/i glesbygd	5
Tabell A6 Förklaringar bakom åsikter om att utlokalisera fler statliga myndigheter från Stockholm till andra delar av landet	6
Variabler	7

Deskriptiv information om de fyra beroende variablerna

Tabell A1 Självplacering på centraliserings–decentraliseringsskala (c/d-skalan), procent och medelvärde efter politisk nivå.

När det gäller lokalisering av service talas ibland om en politisk dimension mellan:

- 1) Dem som vill ha centraliserad offentlig verksamhet inom (för effektivitetens skull och kvalitetens skull), och
- 2) Dem som vill ha decentraliserad offentlig verksamhet (för att främja rättvis tillgång till service överallt).

Var skulle du själv placera dig på en centraliserings–decentraliseringsskala?

	Klart för centralisering								Klart för decentralisering			S:A	Medel 0–10	N
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
Riksdag	2	1	3	9	6	20	10	16	18	8	7	100	6,2	265
Region	1	2	4	6	7	25	12	15	14	6	8	100	6,1	1074
Kommun	1	1	4	6	6	24	9	16	15	7	11	100	6,3	7444

Källor: RDU 2018, KOLFU 2017. I KOLFU ingick formuleringen ”i kommunen/landstinget” i alternativ 1 för att markera att frågan gällde deras eget ansvarsområde. I RDU var formuleringen enligt ovan.

Tabell A2: Åsikter om tre politiska förslag kring lokalisering av offentlig service, procent och medelvärde efter politisk nivå.

Förslag:		Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt	S:a
<i>Bevara skolor i glesbygd/mindre orter</i>	Riksdag	29	43	23	4	1	100
	Region	29	31	27	11	2	100
	Kommun	31	34	25	8	2	100
<i>Koncentrera specialistvård till storsjukhusen</i>	Riksdag	20	44	24	11	1	100
	Region	31	44	11	11	3	100
	Kommun	22	45	16	14	3	100
<i>Utllokalisera fler statliga myndigheter från Stockholm till andra delar av landet</i>	Riksdag	33	34	16	10	8	100

Källor: RDU 2018, KOLFU 2017. I beräkningen av medelvärden har frågornas femgradiga svarsskalor kodats 0 (mycket dåligt) – 10 (mycket bra förslag) för att underlätta jämförelser med c/d-skalan.

Förklaringar till åsikter om lokalisering bland svenska politiker

I tabell A3-5 används multipel flernivåanalys med oberoende variabler på individuell nivå och kommunnivå. I tabell A6 används OLS-regression eftersom endast riksdagsledamöter svarat på denna fråga. Samtliga beroende variabler är kodade 0–10, samtliga oberoende variabler är kodade 0 (min) – 1 (max). Decentralistiska signifikanta effekter är kodade i grönt, centralistiska i orange

Tabell A3 Förklaringar till positionering på C/D-skalan (multipel flernivåanalys)

	C/D-skala (positiva effekter: decentralism)				
	Null	M1	M2	M3	M5
Variabler på individnivå					
Kön (kvinn)		0,1**		0,2**	0,1**
Ålder		0,1		0,2	0,2
Utbildning (hög)		0,1*		0,0	0,0
Uppväxt (landsbygd i Sverige)		0,7***		0,3***	0,2***
Född i utlandet		-0,1		-0,1	-0,1
Ledamot regionfullmäktige		-0,1		0,00	0,00
Riksdagsledamot		0,1		0,1	0,1
Parlamentarisk position (styre/regering)		-0,3***		-0,1*	-0,1*
Partitillhörighet					
Vänsterpartiet			0,7***	0,7***	0,6***
Socialdemokraterna			0,1	0,1	0,0
Miljöpartiet			0,7***	0,7***	0,6***
Centerpartiet			2,6***	2,5***	2,3***
Kristdemokraterna			0,8***	0,8***	0,8***
Moderaterna			0,5***	0,5***	0,5***
Sverigedemokraterna			0,7***	0,7***	0,5***
Övrigt parti			1,2***	1,1***	1,0***
Kontroll: Liberalerna					
CD-skala (0–1)				NI	NI
Variabler på individnivå endast i KOLFU					
Disponibel inkomst 2017					-1
Kommunal rangskala					0
Bor i centralortens utkant					0,2**
Bor i annan tätort					0,6***
Bor utanför tätort					0,5***
Kontroll: bor i centralorten					
Variabler på kommunnivå					
Bostadskommun (landsbygd)		0,3**		0,2**	0,2*
Kommunbefolkning 2017 log		0,2		0,3	0,4
Skattekraft 2017		-1,2***		-1,1***	-0,9**
Befolkningsförändring 2014–17 (procent)		-0,4		-0,4	-0,5
Förändring antal skolor 2007–17 (procent)		0,2		0,1	0,1
Kommunens yta		1,4***		1,4***	1,5***
Befolkningstäthet 2017		-0,6		-0,6	-0,4
Avstånd till Stockholm		-0,3		-0,2	-0,2
Mindre sjukhus		-0,2**		-0,1*	-0,1
Universitetssjukhus		-0,4*		-0,3*	-0,2
Konstant	6,3***	6,5***	5,6***	5,8***	6,3***
variation kommunnivå	0,2***	0,0***	0,2***	0,0***	0,0***
variation individnivå	5,1***	5,0***	4,6***	4,6***	4,5***
Intra Class Correlation (ICC)	0,01	0,04	0,01	0,01	0,01
Antal individer	8281	8126	8281	8126	7850
Antal kommuner	290	290	290	290	290
R2 kommunnivå (Bryk/Raudenbush)		0,81	0,29	0,86	0,86
R2 individnivå (Bryk/Raudenbush)		0,02	0,11	0,11	0,12
R2 kommunnivå (Snijders/Bosker)		0,44	0,20	0,51	0,50
R2 individnivå (Snijders/Bosker)		0,06	0,11	0,14	0,15
Baysean information criteria BIC	37303	36433	36411	35709	34457

* p<0.05, ** p<0.01, ***p<0.001

Tabell A4 Förklaringar bakom åsikter om koncentration av specialistvård till storsjukhusen

	Koncentrera specialistvård till storsjukhusen (pos effekter: centralism)					
	Null	M1	M2	M3	M4	M5
Variabler på individnivå						
Kön (kvinna)		0,0		0,0	0,0	0,0
Ålder		2,1***		1,9***	2,0***	2,1***
Utbildning (hög)		0,4***		0,3***	0,3***	0,3***
Uppväxt (landsbygd i Sverige)		-0,1		-0,1	0,0	0,0
Född i utlandet		-0,7***		-0,6***	-0,6***	-0,5***
Ledamot regionfullmäktige		0,4***		0,4***	0,4***	0,5***
Riksdagsledamot		0,3		0,3*	0,3*	1,0*
Parlamentarisk position (styrelse/regering)		0,2**		0,1	0,1	0,0
Partitillhörighet						
Vänsterpartiet			-1,6***	-1,5***	-1,4***	-1,3***
Socialdemokraterna			-0,8***	-0,6***	-0,6***	-0,6***
Miljöpartiet			-1,1***	-0,9***	-0,8***	-0,8***
Centerpartiet			-1,3***	-1,2***	-0,9***	-0,9***
Kristdemokraterna			0,3	0,3	0,4*	0,4*
Moderaterna			-0,2	-0,1	0,0	-0,1
Sverigedemokraterna			-1,7***	-1,5***	-1,4***	-1,3***
Övrigt parti			-1,6***	-1,5***	-1,3***	-1,2***
Kontroll: Liberalerna						
CD-skala (0–1)					-1,2***	-1,2***
Variabler på individnivå endast i KOLFU						
Disponibel inkomst 2017						2,3***
Kommunal rangskala						0,6***
Bor i centralortens utkant						0
Bor i annan tätort						0,1
Bor utanför tätort						0
Variabler på kommunnivå						
Bostadskommun (landsbygd)		-0,1		-0,1	-0,1	-0,1
Kommunbefolkning 2017 log		0,8		0,8	0,8	1,1
Skattekraft 2017		1,2**		0,8	0,7	0,6
Befolkningsförändring 2014-17 (procent)		-0,6		-0,8	-0,8	-0,8
Förändring antal skolor 2007-17 (procent)		-0,2		-0,2	-0,2	-0,2
Kommunens yta		-0,2		0	0,2	0,2
Befolkningstäthet 2017		-0,4		-0,3	-0,4	-0,5
Avstånd till Stockholm		-0,2		-0,2	-0,2	-0,3
Mindre sjukhus		-0,2*		-0,2*	-0,2*	-0,2*
Universitetssjukhus		0,4		0,4	0,4	0,4
Konstant	6,7***	5,6***	7,5***	6,7***	7,4***	5,6***
variation kommunnivå	0,3***	0,2***	0,3***	0,2***	0,2***	0,3***
variation individnivå	6,7***	6,5***	6,4***	6,3***	6,2***	6,2***
Intra Class Correlation (ICC)	0,04	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04
Antal individer	8133	7974	8133	7974	7905	7632
Antal kommuner		290	290	290	290	290
R2 kommunnivå (Bryk/Raudenbush)		0,18	0,02	0,14	0,17	0,12
R2 individnivå (Bryk/Raudenbush)		0,03	0,05	0,07	0,08	0,09
R2 kommunnivå (Snijders/Bosker)		0,11	0,03	0,11	0,13	0,10
R2 individnivå (Snijders/Bosker)		0,04	0,05	0,08	0,09	0,09
Baysean information criteria BIC	38846	37973	38527	37719	37311	36081

* p<0.05, ** p<0.01, ***p<0.001

Tabell A5 Förklaringar bakom åsikter om att bevara skolor utanför tätort/i glesbygd

	Bevara skolor utanför tätort/i glesbygd (positiva effekter: decentralism)					
	Null	M1	M2	M3	M4	M5
Variabler på individnivå						
Kön (kvinna)		0,3***		0,4***	0,4***	0,3***
Ålder		-0,3		0,0	0,0	0,0
Utbildning (hög)		-0,3***		-0,3***	-0,3***	-0,3***
Uppväxt (landsbygd i Sverige)		0,7***		0,3***	0,3***	0,2**
Född i utlandet		0,5***		0,5***	0,5***	0,5***
Ledamot regionfullmäktige		-0,3***		-0,3***	-0,3***	-0,4***
Riksdagsledamot		0		-0,2	-0,2	-1,0*
Parlamentarisk position (styre/regering)		-0,9***		-0,5***	-0,4***	-0,4***
Partitillhörighet						
Vänsterpartiet			1,9***	1,8***	1,7***	1,6***
Socialdemokraterna			0,5***	0,5***	0,5***	0,5***
Miljöpartiet			1,7***	1,6***	1,4***	1,4***
Centerpartiet			2,8***	2,7***	2,1***	2,0***
Kristdemokraterna			1,6***	1,5***	1,3***	1,3***
Moderaterna			0,5***	0,5***	0,4**	0,4**
Sverigedemokraterna			3,3***	3,0***	2,8***	2,7***
Övrigt parti			2,2***	2,2***	1,9***	1,8***
Kontroll: Liberalerna						
CD-skala (0–1)					2,4***	2,3***
Variabler på individnivå endast i KOLFU						
Disponibel inkomst 2017						-2,6***
Kommunal rangskala						-0,6***
Bor i centralortens utkant						0,2**
Bor i annan tätort						0,3***
Bor utanför tätort						0,4***
Variabler på kommunnivå						
Bostadskommun (landsbygd)		-0,4**		-0,4**	-0,4***	-0,4***
Kommunbefolkning 2017 log		0,7		0,7	0,6	0,4
Skattekraft 2017		-0,6		-0,3	0	0,3
Befolkningsförändring 2014-17 (procent)		-0,1		-0,1	0,1	0
Förändring antal skolor 2007-17 (procent)		1,4***		1,5***	1,4***	1,4**
Kommunens yta		0,2		0,1	-0,2	-0,2
Befolkningstäthet 2017		-0,3		-0,2	-0,1	0
Avstånd till Stockholm		-0,5		-0,4	-0,4	-0,4
Mindre sjukhus		0		0	0,1	0,1
Universitetssjukhus		-0,1		0	0,1	0,2
Konstant	7,1***	7,6***	5,9***	6,0***	4,6***	6,3***
variation kommunnivå	0,3***	0,2***	0,3***	0,3***	0,2***	0,3***
variation individnivå	6,2***	5,8***	5,1***	5,0***	4,8***	4,7***
Intra Class Correlation (ICC)	0,04	0,04	0,06	0,05	0,05	0,05
Antal individer	8072	7912	8072	7912	7844	7573
Antal kommuner		290	290	290	290	290
R2 kommunnivå (Bryk/Raudenbush)		0,15	-0,13	0,01	0,11	0,01
R2 individnivå (Bryk/Raudenbush)		0,06	0,16	0,19	0,23	0,24
R2 kommunnivå (Snijders/Bosker)		0,10	0,01	0,10	0,17	0,12
R2 individnivå (Snijders/Bosker)		0,06	0,15	0,18	0,22	0,23
Baysean information criteria BIC	37830	36793	36505	35724	35025	33823

* p<0.05, ** p<0.01, ***p<0.001

Tabell A6 Förklaringar bakom åsikter om att utlokalisera fler statliga myndigheter från Stockholm till andra delar av landet

	M1	M2	M3	M4
Kön (kvinna)	0,6		0,5	0,3
Ålder	-0,1		0,4	-0,4
Utbildning (hög)	0,7		0,8*	0,8*
Uppväxt (landsbygd i Sverige)	0,3		0,4	-0,1
Född i utlandet	0,9		0,5	0,7
Ledamot regionfullmäktige	1		1,5	0,9
Ledamot kommunfullmäktige	0,1		0,2	0,2
Vänsterpartiet		3,1***	3,2***	1,8*
Socialdemokraterna		3,4***	3,1***	1,6*
Miljöpartiet		0,8	1,1	-0,1
Centerpartiet		3,4***	3,0**	0,9
Kristdemokraterna		0,1	0	-0,9
Moderaterna		-0,6	-0,9	-1,4
Sverigedemokraterna		1,0	0,9	-0,4
Kontroll: Liberalerna				
CD-skala (0–1)				4,6***
Bostadskommun (landsbygd)	0,5		0,3	-0,1
Kommunbefolkning 2017 log	-0,8		-0,3	-1,0
Skattekraft 2017	-2,4		-0,5	-0,1
Befolkningsförändring 2014-17 (procent)	-2,3		-1,1	-3,7
Förändring antal skolor 2007-17 (procent)	1,6		1,4	1,3
Kommunens yta	0,7		-0,3	-0,3
Befolkningstäthet 2017	0,1		-0,3	1,0
Avstånd till Stockholm	3,9**		4,3***	3,2**
Mindre sjukhus	0,3		0,0	0,1
Universitetssjukhus	-0,1		-0,2	0,1
Konstant	6,1***	5,2***	3,4*	3,7*
Just R2	0,13	0,27	0,37	0,43
N	244	272	244	241

Oberoende variabler och källor

Samtliga oberoende variabler är kodade 0–1. Kontinuerliga variabler är kodade 0 (min) – 1 (max).

Variabler på individnivå

Kön (kvinn)	Kvinna = 1, Man = 0
Ålder	Kontinuerlig, 1= äldst, 0=yngst
Utbildning (hög)	Eftergymnasial utbildning = 1, lägre utbildning =0
Uppväxt (landsbygd i Sverige)	Uppväxt: landsbygd i Sverige=1, övr=0
Född i utlandet	Härkomst: Född i utlandet=1, Sverige=0
Ledamot regionfullmäktige	Ledamot regionfullmäktige =1, övr =0
Riksdagsledamot	Riksdagsledamot=1, övr =0 (riksdagsledamöter är antingen svarande i RDU eller politiker i KOLFU som angivit sig ha uppdrag i riksdagen)
Parlamentarisk position (styre/regering)	Parlamentarisk position: styre/majoritet= 1, opposition = 0. För riksdagsledamöter avses situationen på nationell nivå oavsett om de har lokala eller regionala uppdrag. För politiker som har uppdrag på både regional och kommunal nivå avses kommunal nivå.

Partitillhörighet (dummyvariabler)

Vänsterpartiet	Vänsterpartiet =1, övr =0
Socialdemokraterna	Socialdemokraterna=1, övr =0
Miljöpartiet	Miljöpartiet=1, övr =0
Centerpartiet	Centerpartiet=1, övr =0
Kristdemokraterna	Kristdemokraterna=1, övr =0
Moderaterna	Moderaterna=1, övr =0
Sverigedemokraterna	Sverigedemokraterna=1, övr =0
Övrigt parti	Övrigt parti=1, övr =0
CD-skala (0–1)	Kontroll: Liberalerna (tidigare Folkpartiet) =1, övr =0 Svar på frågan som presenteras i tabell A1, där svaren är omkodade från 0–10 till 0–1

Variabler på individnivå endast i KOLFU

Disponibel inkomst 2017	För dessa variabler finns inga uppgifter i RDU och de används därför endast i modeller där frågor som ställts i KOLFU analyseras.
Kommunal rangskala	Kontinuerlig, källa SCB Index skala som bygger på formella uppdrag i kommunen, där 1= Kommunstyrelsens ordförande och 1 = fullmäktigeledamot utan andra uppdrag
Bor i centralortens utkant	Svar på fråga i KOLFU: Bor i centralortens utkant =1, övr =0
Bor i annan tätort	Bor i annan tätort =1, övr =0
Bor utanför tätort	Bor utanför tätort=1, övr =0 Kontroll: bor i centralorten =1, övr =0

Variabler på kommunnivå

Bostadskommun (landsbygd)	Uppgifter baserade på politikernas folkbokföringskommun
Kommunbefolkning 2017 log	Landsbygdskommun enligt SKRs indelning =1, övr =0
Skattekraft 2017	Logaritmerad folkmängd 2017, kontinuerlig, källa SCB
Befolkningsförändring 2014-17 (procent)	Skattekraft 2017 (kontinuerlig, källa SCB)
Förändring antal skolor2007-17(procent)	Kontinuerlig, källa SCB
Mindre sjukhus	Kontinuerlig, källa SCB
Universitetssjukhus	Sjukhus som ej är universitetssjukhus =1, övr =0
Kommunens yta	Universitetssjukhus =1, övr =0
Befolkningstäthet 2017	Kontroll: inget sjukhus =1, övr =0
Avstånd till Stockholm	Kontinuerlig, källa SCB
	Kontinuerlig, källa SCB
	Kontinuerlig, kilometer mellan kommunens centralort och Stockholm, källa data sammanställd av Pierre Donatella